

ΕΝΟΤΗΤΑ 3η: Φύση – Περιβάλλον

Α) Η σημασία της φύσης για τον άνθρωπο

1. Το θεραπευτικό αγκάλιασμα των δέντρων

Κάτι ήξεραν οι χίπις, που αγκάλιαζαν τα δέντρα, για να δείξουν την αγάπη τους για τη φύση τελικά. Το αγκάλιασμα των δέντρων αποδεικνύεται επιστημονικά σήμερα εξαιρετικά θεραπευτικό και ωφέλιμο. Στην πραγματικότητα, δε χρειάζεται να αγκαλιάσουμε ένα δέντρο, απλά να βρισκόμαστε κοντά του, δίπλα του, από κάτω του κ.λπ.

Στο τελευταίο του βιβλίο, *Blinded by Science*, ο συγγραφέας M. Silverstone αποδεικνύει επιστημονικά ότι τα δέντρα μπορούν να βελτιώσουν πολλές παθήσεις πέρα από τη συνολική υγεία και ευεξία μας: διανοητικές διαταραχές, απώλεια συγκέντρωσης, κατάθλιψη, πονοκεφάλους και ημικρανίες.

Μια μεγάλη σειρά ερευνών έχουν αποδείξει ότι τα παιδιά αναπτύσσουν μεγάλη ψυχολογική βελτίωση και καλύτερη σωματική υγεία, όταν έρχονται σε επαφή γενικά με φυτά. Τα παιδιά λειτουργούν καλύτερα συναισθηματικά και γνωστικά σε πράσινα περιβάλλοντα, είναι περισσότερο δημιουργικά και ήρεμα. Πολλές έρευνες έχουν επίσης αποδείξει ότι η πρόσβαση σε φυσικό τοπίο ή η διαβίωση σε αυτό και για τους ενήλικες σημαίνει καλύτερη ψυχική υγεία και ευεξία.

Το πράσινο και η φύση μπορεί να είναι εξίσου αποτελεσματικά με τα συνταγογραφούμενα φάρμακα για την ψυχική και τη σωματική υγεία, λένε οι πρωτοπόροι επιστήμονες.

Αγκαλιάστε άφοβα τα δέντρα λοιπόν!

Από το περιοδικό "Bioneers", τεύχος 96

Διαβάστε το παραπάνω κείμενο και στη συνέχεια σκεφτείτε μαζί με τον διπλανό σας μερικούς τρόπους με τους οποίους η Φύση ωφελεί τον άνθρωπο. Καταγράψτε τους στον παρακάτω πίνακα. Τι διαπιστώνετε για την αξία της φύσης;

Η σημασία της Φύσης για τον άνθρωπο
1.
2.
3.
4.
5.

2. Ν. Βρεττάκος, «Αυτοβιογραφία», 1961

Μή μοῦ σκοτώσετε τὸ νερό.

Μή μοῦ σκοτώσετε τὰ δέντρα.

Μή μοῦ ξεσκίστε αὐτὲς τὶς θεῖες σελίδες ποὺ τὶς γράψανε

τ' ἀσύλληπτο φῶς κι ὁ ἀσύλληπτος χρόνος

κι ὅπου σταθῶ μὲ περιβάλλουν.

Μή μοῦ σκοτώσετε τῆς γῆς τὸ ποίημα!...

...Ἐπιστρατέψετε τὴν αἰωνιότητα,

Μ. Σκούρτη

ανάβοντας τὸ ἄστρο: «Ἀγάπη».
 Ἐπιστρατέψετε τὴν αἰωνιότητα, ἀνάβοντας
 ψηλότερα ἀπ' ὅλα, πάνω ἀπ' τὸ ἔτοιμο
 βάραθρο, τὸ ἄστρο: «Ἀνθρώπινο μέτωπο!»...
 ...Σᾶς παρακαλοῦμε:
 Ἀφήστε μας τὰ πράγματα. Μὴ μᾶς τὰ καῖτε.
 Ἀφήστε τὰ ἔντομα νὰ βρίσκουνε τ' ἄνθη τους.

(ἀπόσπασμα)

Διαβάστε το παραπάνω ποίημα και γράψτε το κοινό του σημείο με το πεζό κείμενο εκεί όπου οι κύκλοι **τέμνονται**.

Στη συνέχεια συμπληρώστε και τις διαφορές τους στο διάγραμμα που ακολουθεί

Β) Μορφές οικολογικού προβλήματος

« Ὅταν το τελευταίο δέντρο καίει, ο τελευταίος ποταμός ρυπανθεί και πεθάνει το τελευταίο ψάρι, τότε ο άνθρωπος θα διαπιστώσει πως δεν μπορεί να τραφεί με χρήματα».

Προφητεία Ινδιάνου πολλές φυλής Κρι

Παρατηρήστε τα παρακάτω σκίτσα και καταγράψτε στον πίνακα που ακολουθεί όσα περισσότερα περιβαλλοντικά προβλήματα μπορείτε να σκεφτείτε.

Περιβαλλοντικά προβλήματα
1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.

«Είναι προβλέψιμο ότι τα επόμενα χρόνια θα αντιμετωπίσουμε κυρίως καταστροφές που οφείλονται στην κλιματική αλλαγή. Θα παρατηρούνται συχνότερα ακραία καιρικά φαινόμενα, με καταιγίδες, έντονες βροχοπτώσεις, πλημμύρες και υψηλά νερά που μπορούν να προκαλέσουν σημαντικές ζημιές. Ή μαζικές ξηρασίες που προωθούν δασικές πυρκαγιές σε κλίμακα που δεν έχουμε ξαναδεί»

Ralf Tisler, επικεφαλής της Γερμανικής Ομοσπονδιακής Υπηρεσίας Πολιτικής Προστασίας και Βοήθειας για Καταστροφές (BBK), Νοέμβριος 2022

Γ) Αίτια και συνέπειες της καταστροφής του περιβάλλοντος

Μ. Σκούρτη

«Η καταστροφή της φύσης που φέρνει ο πολιτισμός είναι πηγή δυστυχίας για τον άνθρωπο.»

Σ. Φρόνιτ, θεμελιωτής πολλές ψυχανάλυσης

« Η κλιματική αλλαγή περιλαμβάνει ένα ευρύ φάσμα αλλαγών που συμβαίνουν στη Γη και ενώ μπορεί να θεωρηθεί ένα αμιγώς περιβαλλοντικό θέμα, ουσιαστικά πρόκειται για μία υγειονομική και ανθρωπιστική κρίση. Επηρεάζει ασθένειες όπως η ελονοσία, εντείνει τον υποσιτισμό και τη λειψυδρία, προκαλεί εκτοπισμό πληθυσμών και έχει μεγάλο μερίδιο στην εκδήλωση καταστροφικών καιρικών φαινομένων»

Από ενημερωτικό φυλλάδιο των Γιατρών Χωρίς Σύνορα, Οκτωβριος 2022

Με τη βοήθεια των [βίντεο 1](#) και [βίντεο fast fashion](#) συμπληρώστε τον παρακάτω πίνακα

Αίτια	Συνέπειες

Δ) Τρόποι προστασίας του περιβάλλοντος

Πώς μπορούμε να προστατεύσουμε το περιβάλλον και να αντιμετωπίσουμε το οικολογικό ζήτημα πριν να είναι πολύ αργά; Αναρωτηθείτε: «μπορεί ο πλανήτης να είναι άρρωστος και εμείς υγιείς;» και συμπληρώστε τον πίνακα που ακολουθεί, αφού δείτε τα παρακάτω σύντομα βίντεο

[βίντεο 1](#) [βίντεο 2](#) [βίντεο 3](#)

Μέτρα αντιμετώπισης του οικολογικού ζητήματος
1.
2.
3.
4.
5.
6.

7.
8.
9.
10.
11.

Ε) Παραγωγή λόγου

1. Να περιγράψετε με ακρίβεια και να σχολιάσετε το παρακάτω σκίτσο, εντοπίζοντας την ειρωνεία που κρύβεται στη λεζάντα που το συνοδεύει (2 παράγραφοι)

(μετάφραση λεζάντας : «*Εν συντομία: το περιβάλλον δεν έχει προσαρμοστεί στις παρούσες ανάγκες και χρειάζεται να ξανασκεφτεί τις προτεραιότητές του*»)

2. α) Κάνω έρευνα, διαβάζω σχετικά άρθρα και γράφω μια παράγραφο, ώστε να ενημερώσω τους συμμαθητές μου για ένα λιγότερο γνωστό περιβαλλοντικό πρόβλημα που αντιμετωπίζει ο πλανήτης. (δες ενδεικτικά τις παρακάτω υπερσυνδέσεις)

[Δελφίνια και ηχορρύπανση](#)

[Burgers και μεθάνιο](#)

β) Αναζητήστε πληροφορίες σχετικά με τις επιπτώσεις της εξαφάνισης των μελισσών από τον πλανήτη

3. Ως μέλος της οικολογικής ομάδας του σχολείου σου ετοίμασε (προφορικά, σε ρέοντα λόγο) μία ομιλία ευαισθητοποίησης των συμμαθητών σου για την τήρηση της καθαριότητας στο σχολικό περιβάλλον, παρουσιάζοντας συγκεκριμένες προτάσεις, ώστε να διατηρείται καθαρό το σχολείο.

ΣΤ) Δημιουργική δραστηριότητα

1. Εμπνέομαι από την παρακάτω είδηση και δημιουργώ τη δική μου ζωγραφιά ή το δικό μου ποίημα με θέμα τη φύση ή την περιβαλλοντική καταστροφή.

Την 5^η θέση στον 23^ο Παγκόσμιο Διαγωνισμό Παιδικής Ζωγραφιάς με θέμα «Σπατάλη τροφίμων – Σπατάλη του πλανήτη» κατέλαβε το έργο της μαθήτριας της Α΄ β τάξης του Α΄ Αρσακείου Γυμνασίου Ψυχικού Μαρίας Μαριδάκη. Τον Διαγωνισμό διοργάνωσε η UNEP, ο φορέας των Ηνωμένων Εθνών που ασχολείται με θέματα περιβάλλοντος σε παγκόσμιο και περιφερειακό επίπεδο. Η τελετή απονομής πραγματοποιήθηκε πολλές 23 Ιουνίου 2014 στο Ναϊρόμπι της Κένυας, όπου είχαν προσκληθεί οι οκτώ πρώτοι νικητές από όλο τον κόσμο.

Η ζωγραφιά της μαθήτριας, που επελέγη μεταξύ 69.375 έργων παιδιών από όλο τον κόσμο, απεικονίζει τον ποταμό Citarum, που βρίσκεται κοντά στη Τζακάρτα, την πρωτεύουσα της Ινδονησίας, έχει συνολικό μήκος 272 χιλιόμετρα και αποτελεί την κύρια πηγή πόσιμου νερού για πολλούς κατοίκους. Παλαιότερα ο Citarum ήταν ένα όμορφο και καθαρό ποτάμι. Τα τελευταία 20 χρόνια ο μεγάλος αριθμός βιομηχανικών και οικιακών αποβλήτων που καταλήγουν σ' αυτό, το έχουν μετατρέψει σε εστία μόλυνσης και σκουπιδιών. Για πολλούς φτωχούς πολίτες της Ινδονησίας η συλλογή σκουπιδιών έχει εξελιχθεί σε πιο σημαντικό εισόδημα από την αλιεία.

Πηγή: arsakeio.gr

2. Συνεργάζομαι με τους συμμαθητές μου και δημιουργώ τη δική μου αφίσα ή ενημερωτικό φυλλάδιο, **όπου προτείνω τρόπους** για την προστασία του περιβάλλοντος. Θα σας βοηθήσουν πολύ οι ιστότοποι περιβαλλοντικών οργανώσεων (wwf, greenpeace, Αρκτούρος, κτλ.) και τα παρακάτω παιχνίδια:
[ας ψαρέψουμε !](#) [ο γύρος του κόσμου...](#) [το οικολογικό μου αποτύπωμα](#)

Και κάτι τελευταίο αλλά πολύ σημαντικό: Ένα απόσταγμα σοφίας από τους Ινδιάνους..

Το παρακάτω κείμενο χρονολογείται γύρω στα 1855 και αποτελεί την απάντηση του Σιάτλ, αρχηγού μιας φυλής Ινδιάνων, στον πρόεδρο των Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής Φραγκλίνο Πηρς, ο οποίος ζήτησε από πολλές Ινδιάνους να πουλήσουν τη γη πολλές στην αμερικανική κυβέρνηση. Η πρόταση πολλές αγοραπωλησίας ήταν εντελώς ξένη πολλές αντιλήψεις και στον τρόπο ζωής των Ινδιάνων, ο δεσμός των οποίων με τη φύση είναι ιερός και αδιάσπαστος, πολλές η αδερφική αγάπη.

Ο Σιάτλ εκφράζει με περηφάνια και σεβασμό στην παράδοση τον τρόπο σκέψης πολλές φυλής του, ο οποίος διαφέρει πλήρως από πολλές υλικές αξίες και τον κατακτητικό πολιτισμό των λευκών. Οι σκέψεις που διατυπώνει ο Σιάτλ απέχουν από εμάς ενάμιση σχεδόν αιώνα, είναι πολλές εξαιρετικά επίκαιρες στην εποχή πολλές, τώρα που όλοι πλέον βιώνουμε πολλές ολέθριες συνέπειες από την υπερβολική εκμετάλλευση των φυσικών πόρων, τη μόλυνση του περιβάλλοντος και τη διαρκώς επεκτεινόμενη οικολογική καταστροφή του πλανήτη μας

Ένα παλιό μήνυμα για το σύγχρονο κόσμο

Ο μεγάλος αρχηγός στην Ουάσιγκτον μηνάει πως θέλει να αγοράσει τη γη μας. Ο μεγάλος αρχηγός μηνάει ακόμα λόγια φιλικά και καλοθέλητα. Καλοσύνη του, γιατί ξέρομε πως αυτός λίγο τη χρειάζεται αντίστοιχα τη φιλία μας. Την προσφορά του θα τη μελετήσουμε, γιατί ξέρομε πως, αν δεν το πράξομε, μπορεί ο λευκός να προφτάσει με τα όπλα και να πάρει τη γη μας.

Πώς μπορείτε να αγοράζετε ή να πουλάτε τον ουρανό - τη ζέστα της γης; Για μας μοιάζει παράξενο. Η δροσιά του αγέρα ή το άφρισμα του νερού ωστόσο δε μας ανήκουν. Πώς μπορείτε να τα αγοράσετε από μας; Κάθε μέρος της γης αυτής είναι ιερό για το λαό μου. Κάθε αστραφτερή πευκοβελόνα, κάθε αμμούδα στις ακρογιαλιές, κάθε θολούρα στο σκοτεινό δάσος, κάθε ξέφωτο και κάθε ζουζούνι που ζουζουνίζει είναι, στη μνήμη και στην πείρα του λαού μου, ιερό.

Ξέρομε πως ο λευκός δεν καταλαβαίνει τους τρόπους μας. Τα μέρη της γης, το ένα με το άλλο, δεν κάνουν γι' αυτόν διαφορά, γιατί είναι ένας ξένος που φτάνει τη νύχτα και παίρνει από τη γη όλα όσα τού χρειάζονται. Η γη δεν είναι αδερφός του, αλλά εχθρός που πρέπει να τον κατακτήσει, και αφού τον κατακτήσει, πηγαίνει παρακάτω.

Με το ταμάχι (πλεονεξία) που έχει θα καταπιεί τη γη και θα αφήσει πίσω του μια έρημο. Η όψη που παρουσιάζουν οι πολιτείες σας, κάνει κακό στα μάτια του ερυθρόδερμου. Όμως αυτό μπορεί και να συμβαίνει επειδή ο ερυθρόδερμος είναι άγριος και δεν καταλαβαίνει.

[....]

Πουθενά δε βρίσκεται μια ήσυχη γωνιά μέσα στις πολιτείες του λευκού. Πουθενά δε βρίσκεται μια γωνιά να σταθείς να ακούσεις τα φύλλα στα δέντρα την άνοιξη ή το ψιθύρισμα που κάνουν τα ζουζούνια πεταρίζοντας. Όμως μπορεί, επειδή, καταπώς είπα, είμαι άγριος και δεν καταλαβαίνω - μπορεί μονάχα για το λόγο αυτόν ο σαματάς* να ταραίζει τα αυτιά μου. Μα τι μένει από τη ζωή, όταν ένας άνθρωπος δεν μπορεί να αφουγκραστεί τη γλυκιά φωνή που βγάνει το νυχτοπούλι ή τα συνακούσματα των βατράχων ολόγυρα σε ένα βάλτο μέσα στη νυχτιά; Ο ερυθρόδερμος προτιμάει το απαλόηχο αγέρι λαγαρισμένο* από την καταμεσήμερη βροχή ή μοσχοβολημένο με το πεύκο. Του ερυθρόδερμου του είναι ακριβός ο αγέρας, γιατί όλα τα πάντα μοιράζονται την ίδια πνοή - τα ζώα, τα δέντρα, οι άνθρωποι. Ο λευκός δε φαίνεται να δίνει προσοχή στον αγέρα που ανασαίνει. Σαν ένας που χαροπολεμάει για μέρες πολλές, δεν οσμίζεται τίποτα.. [....]

μτφρ. Ζήσιμος Λορεντζάτος, Το Βήμα, 16/1/1977, (απόσπασμα)

Οι σκέψεις και τα συναισθήματά μου μετά την ανάγνωση;

Τι θα απαντούσα στον Ινδιάνο Σιάτλ;

Μ. Σκούρτη